

Otázky k BZK pro studenty od AR 2020/21

Informační věda (P)

1. Informační věda. Co je předmětem studia informační vědy?
2. Informace. Jak je definován pojem informace, uveďte různé pohledy, např. přístup Bucklanda, Shannona a dalších. Charakterizujte, co je to syntaktická a sémantická složka informace a jaký je mezi nimi vztah.
3. Informační společnost. Jaké jsou hlavní rysy informační společnosti? Vysvětlete pojmy kyberprostor, informační gramotnost, digitální propast.
4. Autorské dílo. Definice autorského díla podle autorského zákona, vznik autorského díla, ochrana autorského díla v právním řádu České republiky
5. Odpovědnost poskytovatele služeb informační společnosti. Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem, povinnost dohlížet na obsah ukládaných informací.
6. Informační etika. Definice informační etiky, vztah k informačnímu právu, základní okruhy problémů, kterými se informační etika zabývá.
7. Digitální propast. Definice digitální propasti, základní dimenze digitální propasti, demografické skupiny nejvíce ohrožené digitální propastí ve vyspělém světě.
8. Bibliometrie. Vysvětlete, co je bibliometrie, řekněte, na čem je založena a jaké má limity ve svém použití. Vysvětlete pojem citační rejstřík, uveďte příklady. Popište bibliometrické zákony.
9. Konceptuální modely. Porovnání konceptuálního modelu FRBR a konceptuálního modelu BIBFRAME se zaměřením na definované entity.
10. Model FRBR. Přednosti a nedostatky modelu FRBR, vliv modelu FRBR na design informačních systémů.
11. Rodina modelů FRBR. Popište vývoj modelů rodiny FRBR. Vyberte si dva z modelů a charakterizujte jejich entity, atributy a vztahy.
12. Big social data. Definice big social data, pozitivní a negativní aspekty big social data, rizika a zneužitelnost big social data
13. Produkce a šíření knih ve vybraném období českých dějin.
14. Knihovny a čtenářství ve vybraném období českých dějin.
15. Významné inovace v dějinách knihy. Přejít od svitku ke kodexu, vliv scholastiky na podobu knihy, knihtisk a jeho inovace v průběhu času.
16. Tautologie. Popište definici pojmu tautologie, kontradikce a uveďte, jak je možné ověřit, zda nějaký výrok je tautologie.
17. Úsudek. Popište pojem úsudku a popište, jakým způsobem rozpoznáte, zda je úsudek správný.
18. Syntaxe výrokové logiky. Popište, co je to syntaxe výrokové logiky.
19. Sémantika výrokové logiky. Popište, co je to sémantika výrokové logiky.
20. Sylogismus. Popište pojem sylogismu a uveďte, jakým způsobem lze použít Vennovy diagramy pro ověření správnosti sylogismu.
21. Optimální kódování a jeho vztah k entropii

22. Samoopravné kódy pro přenos informací za přítomnosti šumu (chyb).
23. Konečné automaty. Rozpoznávání jazyků automaty.
24. Univerzální Turingův stroj. Algoritmická (ne)řešitelnost úloh.
25. Informační chování. Definujte termíny informační chování, chování při hledání informací, chování při vyhledávání informací, informační potřeba. Jakými tématy se zabývá oblast informačního chování? Popište alespoň jeden významný model informačního chování.

Informační služby a zdroje (P)

1. Citační databáze. Vysvětlete podstatu citačních databází, popište jejich specifika a jejich využití při vyhledávání informací.
2. Digitální knihovny šedé literatury. Vysvětlete, co je šedá literatura, a popište vybraný systém pro vyhledávání a (nebo) uchovávání šedé literatury.
3. Referenční a rešeršní služby. Charakterizujte referenční a rešeršní služby v knihovnách, jejich obsah, legislativní ukotvení.
4. Databáze z oblasti duševního vlastnictví. Co je duševní vlastnictví, jaké hlavní informační zdroje jsou k dispozici v České republice? Podrobně charakterizujte jednu vybranou databázi z této oblasti.
5. Webové archivy. K čemu slouží webové archivy? Uveďte příklady a popište jejich technické řešení, řešení autorských práv.
6. Knihovní zákon. Uveďte služby knihoven podle Knihovního zákona, včetně problematiky rovného přístupu k informacím.
7. Kvalitativní a kvantitativní výzkumy. Jaké typy výzkumů jsou prováděny v knihovnách? Doložte případovými studiemi.
8. Vysokoškolské knihovny. Jaká jsou specifika služeb vysokoškolských knihoven?
9. Podpora vědecké činnosti. Jak mohou knihovny podporovat publikační a jiné aktivity vědců? Vysvětlete pojmy open science, open access, predátorské časopisy.
10. Měření výkonu knihoven. Charakterizujte Standard pro dobrou knihovnu, uveďte, k čemu slouží statistiky a benchmarking v knihovnách.
11. Výpůjční služby. Charakterizujte výpůjční služby včetně MVS, MMVS, DDS a popište legislativní rámec těchto služeb.
12. E-knihy. Jakým způsobem poskytují knihovny elektronické knihy? Charakterizujte vybrané platformy pro e-knihy, popište problematiku ochrany autorských práv.
13. Kulturní dědictví a digitální knihovny. Představte typologii digitálních knihoven z této oblasti, charakterizujte nejvýznamnější z nich po formální i obsahové stránce, uveďte jejich specifika a používané formáty.
14. Národní bibliografie. K čemu slouží národní bibliografie, jak s jejich tvorbou souvisí legislativa povinného výtisku? Popište na příkladu české národní bibliografie.
15. Metodiky projektového managementu. Charakterizujte metodiky projektového managementu, jejich obsah a smysl.
16. PMBoK. Charakterizujte projektový trojimperativ a životní cyklus projektu dle PMBoK. Popište obsah a smysl jednotlivých fází.
17. Pracovní rozklad činností (WBS). Popište principy tvorby WBS, smysl a návaznosti na další části plánu projektu. Řízení změn
18. Časový plán projektu. Pojedejte o časovém plánu projektu a základních principech jeho tvorby.
19. Odhady pracností. Popište metody, postupy a úskalí odhadů pracností.
20. Řízení lidských zdrojů na projektech, OBS.
21. Iniciační fáze projektu. Charakterizujte iniciační fázi projektu. Jaký je její obsah, smysl a odlišnost proti fázi plánování? Vysvětlete pojmy business case, RFI a RFP.

22. Project Control Book. Co je Project Control Book, jaký je obsah a smysl.
23. Ukončovací fáze projektu. Uveďte povinnosti vedoucího projektu v ukončovací fázi projektu.
24. Grantové programy pro knihovny. Jaké znáte grantové programy vhodné pro oblast knihovnických a informačních služeb? Uveďte jejich stručnou charakteristiku z hlediska obsahu, zaměření a případných omezení.
25. Přístupnost digitálního obsahu. Pojednejte téma přístupnosti digitálního obsahu z pohledu osob se specifickými zdravotními potřebami se zaměřením na standardy W3C a jejich praktickou aplikaci.

Organizace informací a informační procesy (V)

1. Rešeršní strategie. Popište typické rešeršní strategie, uveďte rozdíly mezi vyhledáváním v bibliografických a fulltextových databázích, a výhody využití selekčních jazyků při vyhledávání.
2. Relevance. Vysvětlete pojem relevance a navazující pojmy formální relevance, věcná relevance a pertinence.
3. Proces akvizice v knihovnách. Popište principy akvizice, akviziční politiku a strategie rozvoje budování fondu.
4. Povinný výtisk a jeho funkce. Charakterizujte legislativu povinného výtisku v ČR včetně problematiky povinného výtisku elektronických publikací.
5. Regionální funkce. V čem spočívají regionální funkce knihoven, jaký je jejich legislativní rámec?
6. Proces organizace knihovního fondu. Charakterizujte principy stavění fondu v knihovnách, jmenujte výhod a nevýhody jednotlivých systémů stavění fondu.
7. Ochrana fyzických fondů knihoven. Jaké jsou hlavní zásady a cíle ochrany knihovního fondu, jaké negativní vlivy na fond působí? Charakterizujte preventivní a krizová opatření.
8. Knihovní legislativa a základní dokumenty knihovny. Charakterizujte legislativní rámec fungování knihoven a základní dokumenty veřejné knihovny - zřizovací listinu, knihovní řád, organizační řád a další.
9. Katalogizační pravidla RDA. Struktura katalogizačních pravidel RDA ve vztahu k modelu FRBR, včetně entit, atributů a vztahů.
10. Kooperativní katalogizace. Popište systém kooperativní katalogizace v ČR, platné standardy.
11. Výměnné formáty. Jaká je role výměnných formátů v katalogizační praxi? Charakterizujte formát MARC 21.
12. Systémový přístup a systémová analýza. Charakteristika metody, vymezení základních pojmů: systém, struktura, funkce, třída, prvek, vlastnost.
13. Paradigmatické a syntagmatické vztahy v organizaci informací. Typologie vztahů (ekvivalence, hierarchie, asociace, kolokace, koordinace). Vlastnosti vztahů, možnosti vyjádření (notace).
14. Proces kategorizace a klasifikace v organizaci informací. Principy, metody a techniky, příklady aplikací. Fasetová analýza.
15. Sémantické a lingvistické problémy obsahové analýzy a indexace a možnosti jejich řešení. Synonymie, homonymie, složená témata a složené pojmy. Řízený slovník, indexový soubor, kontext.
16. Systém organizace znalostí. Charakteristika (SOZ jako model metadat, SOZ jako řízený slovník) a typologie. Tezaurus, klasifikační schéma, ontologie.

Informační a komunikační technologie (V)

1. Rešeršní systémy. Popište rešeršní systém a jeho typické komponenty, vysvětlete, co je relevance z pohledu rešeršního systému.
2. Discovery systémy. Vysvětlete, jak funguje discovery systém a jeho hlavní součást - centrální index, uveďte typické vlastnosti discovery systémů, jejich výhody a nevýhody, příklady existujících systémů a jejich implementace v ČR.
3. User-centered design. Pojednejte a začleňte do kontextu následující pojmy: UX strategy, user-centered design, user-experience a uživatelská rozhraní.
4. PACT model. Představte jeho účel, strukturu a způsob jeho aplikace v uživatelském designu.
5. Interakční design. Představte vybrané psychologické přístupy interakčního designu. Vysvětlete pojmy affordances a metaphors. Vysvětlete aplikaci Fittova zákona v uživatelském designu.
6. Představte základní kroky inovačního procesu ODI a Nomensa triple diamond. Vysvětlete pojmy persona, empathy map a user story mapping.
7. Prototypování. Mock-ups, sketches, wireframes. SW nástroje pro prototypování.
8. Uživatelské testování. Klasifikujte metody uživatelského testování. Popište jednotlivé přístupy.
9. Úspěšnost uživatelských testů. Popište UX protokol a metriky měření úspěšnosti uživatelských testů.
10. Informační bezpečnost. Co je to informační bezpečnost? Popište problematiku a z technického i sociologického hlediska.
11. Datové modelování. Uveďte principy a základní postupy datového modelování a tvorby E-R modelů. Specifikujte princip tří architektury, relační databáze, integritní omezení, kardinality vztahů, datovou normalizaci.
12. Datová analýza. Co je datová analýza, uveďte příklady využití, zdroje dat, problémy, nástroje a popište některý ze způsobů dolování dat (asociace, testování hypotéz, klasifikace, shluková analýza apod.).
13. Datový sklad. Popište základní architekturu datového skladu, jeho charakteristiky a fungování. Vysvětlete funkci ETL. Porovnejte datový sklad s provozním systémem a zdůrazněte odlišnosti.
14. Automatizovaný knihovní systém. Popište automatizovaný knihovní systém z hlediska architektury knihovního softwaru a jeho vrstev. Jmenujte funkční moduly/oblasti knihovního systému ve vztahu k činnostem knihoven. Uveďte další technologie a služby, které na knihovní systémy navazují a rozšiřují jejich funkcionalitu.
15. Typy knihovních systémů a modely jejich provozu. Popište typy knihovního softwaru z hlediska softwarové licence, typy katalogů a způsoby (modely) provozu knihovního softwaru. Uveďte, jakou roli hraje typ software, typ katalogu a způsob provozu softwaru při výběru knihovního softwaru ve vztahu k typu a potřebám konkrétní knihovny.
16. Standardy využívané v oblasti automatizace knihoven. Jaký je význam standardů v oblasti automatizovaných knihovních systémů? Vyjmenujte čtyři typy standardů používaných v oblasti automatizace knihoven. U každého typu uveďte příklady konkrétních standardů, stručně je charakterizujte a uveďte oblasti jejich využití v knihovnách.

17. Kooperativní projekty v oblasti automatizace knihoven. Popište význam kooperativních projektů pro knihovny a jejich uživatele. Vyjmenujte nejdůležitější kooperativní projekty v ČR a uveďte jejich charakteristiku a využití nebo cílovou skupinu uživatelů. Uveďte standardy, které jsou v rámci jednotlivých projektů využívány pro zapojení spolupracujících knihoven.

Knižní kultura (V)

1. Kniha jako komunikační médium a jako artefakt.
2. Produkce a šíření knih v latinském kulturním okruhu ve středověku, se zohledněním českých zemí.
3. Iluminované rukopisy v českých zemích ve středověku, typologie jejich výzdoby na příkladech.
4. Hlavní rozdíly mezi rukopisnou a tištěnou kulturou, paralely, transformace a regrese.
5. Přínos knihtisku pro politický a náboženský život, vzdělanost a zábavu od středověku po současnost.
6. Význam ilustrace v dějinách tištěné knihy.
7. Umělecko-řemeslné tendence ve vývoji knižní vazby mezi středověkem a počátkem 20. století.
8. Čtenářství a knihovny od středověku do počátků evropské reformace.
9. Humanismus a renesance a jejich vliv na českou knižní kulturu.
10. Čtenářství a knihovny v raném novověku (16. –18. století). Čtenářství v jednotlivých sociálních vrstvách, typologie knihoven.
11. Čtenářství a knihovny v 19. a 20. století.
12. Vývoj vizualizace textu pro čtenářskou recepci (antropologie knihy).